

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 16 września 2016 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia
dochodzenia wierzytelności**

Po zapoznaniu się z przedstawionym projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności Krajowa Rada Sądownictwa co do zasady pozytywnie ocenia projektowane rozwiązania, za wyjątkiem zaproponowanej instytucji notarialnego nakazu zapłaty, która została oceniona negatywnie.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa poważne zastrzeżenia budzi sposób i tryb prowadzenia prac legislacyjnych przedmiotowego projektu, który z uwagi na zakres proponowanych zmian oraz rangę i znaczenie tych przepisów dla ogółu obywateli powinien być procedowany z zachowaniem właściwych standardów. Tego rodzaju prace legislacyjne powinny być poprzedzone stanowiskiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego. Wobec powyższego i dotychczasowej praktyki stosowanej przy wprowadzaniu poważnych nowelizacji kodeksów, w ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, niewłaściwe jest pominięcie udziału Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, jako organu właściwego do przygotowania stosownego projektu po wnikliwej analizie obowiązującego stanu prawnego i założeń, którym nowelizacja ma służyć.

Intencją projektodawcy w zakresie wprowadzenia notarialnego nakazu zapłaty, jak wynika z uzasadnienia projektu, było zmniejszenie liczby wpływających do sądów, należących do ich wyłącznej kognicji, spraw dotyczących wydawania nakazów zapłaty. W ocenie Rady przedstawione uzasadnienie nie jest zasadne. Nakazy zapłaty wydawane są sprawnie i proponowane rozwiązanie nie wpływa na szybkość ich wydawania. Podkreślić należy, że nakazy zapłaty co do zasady wydają referendarze i sprawność ich wydawania zależy od liczby referendarzy. Proponowane zmiany pomijają rozwiązania kodeksu postępowania cywilnego odnośnie sposobu rozpoznawania spraw, w tym wydawania nakazów zapłaty w postępowaniu upominawczym, nie powodują zmiany odnośnie konieczności rozpoznawania przez sądy sprzeciwu wniesionego od notarialnego nakazu zapłaty. Ponadto kognicja sądów zostanie rozszerzona o obligatoryjne, w ramach nadzoru, rozpoznawanie wniosków i rozpatrywanie zażaleń związanych z wydawanymi przez

notariuszy nakazami zapłaty, co w konsekwencji doprowadzi do zwiększenia liczby spraw rozpoznawanych przez sądy. Zdaniem Rady poważne wątpliwości budzi regulacja pozostawiająca w gestii notariusza kompetencje do oceny czy przytoczone we wniosku o wydanie notarialnego nakazu zapłaty okoliczności faktyczne uzasadniają żądanie w nim zawarte. Proponowane rozwiązanie przekazuje notariuszom kompetencje zarezerwowane wyłącznie dla sądów powszechnych, naruszając konstytucyjne prawo do sądu. Wskazać również należy, że proponowana regulacja nie rozwiąże przyczyn leżących u podstaw zaległości płatniczych w Polsce. Rada zauważa, że pomijanym zagadnieniem jest odległość czasowa pomiędzy wymagalnością roszczenia, a dochodzeniem roszczenia i wniesieniem sprawy do sądu.

Odnosząc się do szczegółowych rozwiązań proponowanych w projekcie Rada podnosi, że:

1. Zgodnie z projektem zakres wydawanych przez notariuszy nakazów zapłaty obejmuje roszczenia określone art. 498 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego. Przepis ten nie określa górnej granicy wysokości dochodzonych w ten sposób roszczeń, a pozostawienie decyzji w zakresie wydania lub odmowy wydania nakazu zapłaty przez notariusza może pociągnąć za sobą negatywne skutki dla obrotu prawnego w Polsce.

2. Projekt przewiduje dualizm w zakresie wydawania nakazów zapłaty, co prowadzić może do nadużyć związanych z uzyskiwaniem przez wierzycieli zarówno sądowych, jak i notarialnych nakazów zapłaty.

3. Zgodnie z art. 105c § 2 pkt 4 obligatoryjnym elementem notarialnego nakazu zapłaty jest „numer w rejestrze notarialnych nakazów zapłaty wraz ze wskazaniem numeru dnia, miesiąca i roku oraz godziny i minuty dokonanego wpisu”, podczas gdy art. 105d § 1, przewiduje, że „notariusz niezwłocznie po sporządzeniu nakazu zapłaty dokonuje jego wpisu do rejestru notarialnych nakazów zapłaty”. Z uwagi na powyższe Rada dostrzega brak spójności pomiędzy projektowanymi przepisami.

4. Wątpliwości budzi proponowany w projekcie sposób doręczeń notarialnych nakazów zapłaty „osobiście” przez wydającego notariusza. Ponadto projektodawca dopuszcza „osobiste” doręczenie nakazu przez „zatrudnionych w kancelarii pracowników”, ponownie nie precyzując o jakich pracowników chodzi. Takie rozwiązanie pozostaje w sprzeczności ze wskazaną w uzasadnieniu argumentacją, zgodnie z którą przekazanie uprawnień w zakresie wydawania nakazów zapłaty jest ściśle powiązane z zaufaniem publicznym do zawodu notariusza. Doręczenia czynione „przez pracowników kancelarii” nie spełniają tego wymogu, a argumentacja w tym zakresie staje się bezzasadna.

5. Wadliwa jest także proponowana procedura nadawania klauzuli wykonalności notarialnemu nakazowi zapłaty. Z projektu nie wynika czy projektodawca dopuszcza możliwość nadania przedmiotowej klauzuli przez notariusza wykonującego zawód w ramach tej samej kancelarii, co notariusz, który wydał notarialny nakaz zapłaty. Taka możliwość w skrajnych przypadkach może prowadzić do nadużyć. W przypadku gdy notarialny nakaz zapłaty wydałby notariusz prowadzący indywidualną kancelarię, nadanie klauzuli wykonalności przez innego notariusza powodowałoby dodatkowe trudności dla wierzyciela, co stoi w sprzeczności z argumentacją dotyczącą ułatwienia dochodzenia wierzytelności.